

चिसापानी क्षेत्र पर्यटन प्रवर्द्धन विकास समिति (गठन) आदेश, २०६६

नेपाल राजपत्रमा प्रकाशित मिति

२०६६।१०।११

विकास समिति ऐन, २०१३ को दफा ३ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी नेपाल सरकारले देहायको आदेश जारी गरेको छ।

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ:** (१) यस आदेशको नाम “चिसापानी क्षेत्र पर्यटन प्रवर्द्धन विकास समिति (गठन) आदेश, २०६६” रहेको छ।
(२) यो आदेश तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ।
२. **परिभाषा** विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस आदेशमा,-
 - (क) “अध्यक्ष” भन्नाले समितिको अध्यक्ष सम्भन्नु पर्छ।
 - (ख) “कार्यकारी निर्देशक” भन्नाले दफा ६ बमोजिमको कार्यकारी निर्देशक सम्भन्नु पर्छ।
 - (ग) “चिसापानी क्षेत्र” भन्नाले बाँके, बर्दिया, कैलाली र कञ्चनपुर जिल्लाभित्रको क्षेत्र सम्भन्नु पर्छ।
 - (घ) “मन्त्रालय” भन्नाले पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय सम्भन्नु पर्छ।
 - (ङ) “सदस्य” भन्नाले समितिको सदस्य सम्भन्नु पर्छ र सो शब्दले समितिको अध्यक्ष र सदस्य-सचिव समेतलाई जनाउँछ।
 - (च) “समिति” भन्नाले दफा ३ बमोजिम गठन भएको चिसापानी क्षेत्र पर्यटन प्रवर्द्धन विकास समिति सम्भन्नु पर्छ।
३. **समितिको गठन:** (१) चिसापानी क्षेत्रलाई पर्यटन व्यवसायको रूपमा विकास गर्न चिसापानी क्षेत्र पर्यटन प्रवर्द्धन विकास समिति नामको एउटा समिति रहनेछ।
 - (२) समितिको गठन देहाय बमोजिम हुनेछ :-
 - (क) चिसापानी क्षेत्रमा स्थायी बसोवास गरेका व्यक्तिहरु मध्येबाट नेपाल सरकारले तोकेको -अध्यक्ष व्यक्ति
 - (ख) चिसापानी क्षेत्रका जिल्ला प्रशासन कार्यालयका प्रमुख जिल्ला अधिकारीहरु -सदस्य
 - (ग) चिसापानी क्षेत्रका जिल्ला विकास समितिका सभापतिहरु -सदस्य
 - (घ) चिसापानी क्षेत्रका नगरपालिकाका प्रमुखहरु -सदस्य
 - (ङ) चिसापानी क्षेत्रका जिल्लास्तरीय नेपाल उद्योग वाणिज्य संघका प्रतिनिधिहरु -सदस्य
 - (च) पर्यटनसँग सम्बन्धित व्यवसायी, समाजसेवी वा वृद्धिजीविहरुमध्ये चिसापानी क्षेत्रका सबै जिल्लाबाट प्रतिनिधित्व हुने गरी कम्तीमा दुईजना महिला सहित मन्त्रालयले मनोनीत गरेको चार जना -सदस्य
 - (छ) कार्यकारी निर्देशक -सदस्य-सचिव

(३) उपदफा (२) को खण्ड (ख), (ग), (घ) र (ङ) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि सो खण्डहरु बमोजिम विभिन्न जिल्लाबाट समितिमा प्रतिनिधित्व गर्ने प्रमुख जिल्ला अधिकारी, जिल्ला विकास समितिका सभापति, नगरपालिकाका प्रमुख र नेपाल उद्योग वाणिज्य संघका प्रतिनिधिमध्ये मन्त्रालयले तोकिदिए बमोजिमका जिल्लाका प्रमुख जिल्ला अधिकारी, जिल्ला विकास समितिका सभापति, नगरपालिकाका प्रमुख र नेपाल उद्योग वाणिज्य संघका प्रतिनिधिले प्रत्येक वर्षको लागि पालैपालो समितिको सदस्य भई काम गर्नेछन् ।

(४) अध्यक्ष तथा मनोनीत सदस्यको पदावधि चार वर्षको हुनेछ ।

(५) उपदफा (४) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि अध्यक्ष तथा मनोनीत सदस्यले आफ्नो पद अनुरूप काम नगरेमा नेपाल सरकारले निजलाई जुनसुकै बखत अध्यक्ष तथा सदस्यको पदबाट हटाउन सक्नेछ ।

तर त्यसरी हटाउनु अघि निजलाई सफाई पेश गर्ने मौकाबाट वञ्चित गरिने छैन ।

४. समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार: समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ:-

- (क) चिसापानी क्षेत्रको पर्यटन विकासको लागि प्राकृतिक, सामाजिक, साँस्कृतिक र वातावरणीय पक्ष तथा जैविक विविधताको संरक्षण र सम्बर्द्धन गर्न आवश्यक नीति निर्धारण गर्ने,
- (ख) चिसापानी क्षेत्रमा सम्भाव्य पर्यटकीय स्थलको पहिचान गर्ने तथा पर्यटन विकासको लागि विभिन्न योजना तथा कार्यक्रम तयार गरी कार्यान्वयन गर्ने वा गराउने,
- (ग) चिसापानी क्षेत्रको साँस्कृतिक तथा प्राकृतिक सम्पदाहरुको विवरण संकलन गर्ने,
- (घ) चिसापानी क्षेत्रको पर्यटन विकास सम्बन्धमा आवश्यक अध्ययन तथा अनुसन्धान गर्ने,
- (ङ) चिसापानी क्षेत्रमा पर्यटन व्यवसायको दिगो विकास र विस्तार गरी स्वदेश तथा विदेशमा चिसापानी क्षेत्रलाई एक आकर्षण र भरपर्दो पर्यटकीय स्थलको रूपमा पहिचान गराउने,
- (च) चिसापानी क्षेत्रमा स्वास्थ्य, वन्यजन्तु, कृषि, खेलकुद, मनोरञ्जनात्मक तथा साँस्कृतिक पर्यटन जस्ता पर्यटकीय गतिविधिहरुको विविधिकरण र विकास गर्ने,
- (छ) चिसापानी क्षेत्रको कला र संस्कृतिको बारेमा पर्यटकको अभिरूची वृद्धि गर्न विविध कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने वा गराउने,
- (ज) पर्यटन सम्बन्धी रोजगारमूलक तालिम तथा सिप विकास कार्यक्रममा युवा, महिला, आदिवासी, जनजाति, दलित र पिछडिएको वर्गलाई प्राथमिकता दिई सहभागी गराउने,

- (भ) समुदायमा आधारित पर्यटन विकासको माध्यमबाट ग्रामीण गरीबी न्यूनिकरण गर्ने,
- (ञ) आधुनिक सूचना प्रविधि र उपकरणको उपयोग गरी पर्यटकीय सेवालाई सर्वसुलभ तथा गुणस्तरीय बनाउने,
- (ट) चिसापानी क्षेत्रको कला, संस्कृति र रहन सहनको परिचय दिलाउने किसिमका आवास गृह, चमेना गृह आदि निर्माण गरी सञ्चालन गर्ने वा गराउने,
- (ठ) पर्यटन सम्बन्धी कृयाकलाप सञ्चालन गर्दा चिसापानी क्षेत्रको साँस्कृतिक, वातावरणीय सौन्दर्यता तथा जैविक विविधतामा पर्ने असरलाई न्यूनिकरण गर्न आवश्यक उपायको अवलम्बन गर्ने,
- (ड) चिसापानी क्षेत्रभित्रका ताल, पोखरी, नदी, खोला आदिमा प्रदुषण हुन नदिन आवश्यक योजना तयार गरी कार्यान्वयन गर्ने वा गराउने,
- (ढ) चिसापानी क्षेत्रमा मुलुकका अन्य क्षेत्रका नागरिकहरुको भ्रमणलाई प्रोत्साहन गरी आन्तरिक पर्यटन विकास गर्ने,
- (ण) चिसापानी क्षेत्रमा सम्भाव्य पदयात्रा क्षेत्र पहिचान गरी स्वदेशी तथा विदेशी पर्यटकलाई पदयात्राको पूर्वाधार तयार गर्ने,
- (त) चिसापानी क्षेत्रको पर्यटन विकासको लागि सरकारी तथा गैर सरकारी संस्थाहरु बीच आवश्यक समन्वय गर्ने वा गराउने,
- (थ) समितिको उद्देश्य पूर्तिको लागि अन्य काम गर्ने वा गराउने ।

५. समितिको बैठक सम्बन्धी कार्यविधि: (१) समितिको बैठक कम्तीमा तीन महिनाको एक पटक बस्नेछ ।

(२) समितिको बैठक अध्यक्षले तोकेको मिति र समयमा समितिको कार्यालयमा बस्नेछ ।

(३) समितिको बैठक बस्ने सूचना समितिको सदस्य-सचिवले बैठक बस्नु भन्दा कम्तीमा पन्ध्र दिन अगावै सदस्यहरुलाई दिनु पर्नेछ ।

(४) समितिको कुल सदस्य संख्याको पचास प्रतिशतभन्दा बढी सदस्यहरु उपस्थित भएमा समितिको बैठकको लागि गणपूरक संख्या पुगेको मानिनेछ ।

(५) समितिको बैठकको अध्यक्षता अध्यक्षले र निजको अनुपस्थितिमा समितिका सदस्यहरुले आफूहरु मध्येबाट छानेको सदस्यले गर्नेछ ।

(६) समितिको बैठकमा बहुमतको राय मान्य हुनेछ र मत बराबर भएमा बैठकमा अध्यक्षता गर्ने व्यक्तिले निर्णायक मत दिनेछ ।

(७) समितिले कुनै पदाधिकारी वा विशेषज्ञलाई समितिको बैठकमा आमन्त्रण गर्न सक्नेछ ।

(८) समितिको निर्णय समितिको सदस्य-सचिवले प्रमाणित गर्नेछ ।

- (९) समितिको बैठक सम्बन्धी अन्य कार्यविधि समिति आफैले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ ।
६. **कार्यकारी निर्देशक:** (१) समितिको प्रशासकीय प्रमुखको रुपमा काम गर्न एक जना कार्यकारी निर्देशक रहनेछ ।
- (२) नेपाल सरकारले समितिको कार्यालय रहेको पर्यटन कार्यालयको प्रमुखलाई समितिको कार्यकारी निर्देशकको रुपमा काम गर्न तोक्नेछ ।
७. **समितिका कर्मचारी:** (१) समितिको कार्यालय रहेको पर्यटन कार्यालयको कर्मचारीहरुले समितिको कर्मचारी भई काम गर्नेछन् ।
- (२) समितिले नेपाल सरकारको पूर्व स्वीकृति लिई समितिमा आवश्यकता अनुसार करारमा कर्मचारी नियुक्त गर्न सक्नेछ ।
- (३) नेपाल सरकारको पूर्व स्वीकृति नलिई समितिमा कर्मचारी नियुक्त गर्न वा समितिमा नियुक्त भएका कर्मचारीको पारिश्रमिक तथा भत्ता वृद्धि गर्न सकिने छैन ।
८. **समितिको कोष:** (१) समितिको कार्य सञ्चालनको लागि एउटा छुट्टै कोष हुनेछ र सो कोषमा देहायका रकमहरु रहनेछन् :-
- (क) नेपाल सरकारबाट प्राप्त रकम,
- (ख) कुनै व्यक्ति वा संस्थाबाट चन्दा वा सहायता स्वरुप प्राप्त रकम,
- (ग) अन्तर्राष्ट्रिय संघ, संस्था, विदेशी सरकार वा व्यक्तिबाट ऋण वा अनुदान स्वरुप प्राप्त रकम,
- (घ) समितिले उपलब्ध गराएको सेवा वापत प्राप्त रकम, वा
- (ङ) अन्य कुनै स्रोतबाट प्राप्त रकम ।
- (२) उपदफा (१) को खण्ड (ग) बमोजिमको रकम प्राप्त गर्नु पूर्व समितिले नेपाल सरकारको स्वीकृति लिनु पर्नेछ ।
- (३) समितिले उपदफा (१) बमोजिमको कोषमा रहने रकम नेपाल भित्रको कुनै बैंकमा खाता खोली जम्मा गर्नु पर्नेछ ।
- (४) समितिको नामबाट गरिने सबै खर्च उपदफा (१) बमोजिमको कोषबाट व्यहोरिने छ ।
- (५) समितिको लेखा कार्यकारी निर्देशक र समितिको लेखा सम्बन्धी काम गर्ने कर्मचारीको संयुक्त हस्ताक्षरबाट सञ्चालन गरिनेछ ।
९. **लेखा र लेखापरीक्षण:** (१) समितिको आय-व्ययको लेखा नेपाल सरकारले अपनाएको ढाँचा बमोजिम राखिनेछ ।
- (२) समितिको आन्तरिक लेखापरीक्षण समितिले तोकेको व्यक्तिले गर्नेछ ।
- (३) समितिको अन्तिम लेखापरीक्षण महालेखा परीक्षक वा निजले तोकेको लेखापरीक्षकबाट हुनेछ ।
- (४) नेपाल सरकारले समितिको आय-व्ययको लेखा, नगदी, जिन्सी वा अन्य कागजात जुनसुकै बखत जाँचन वा जाँचन लगाउन सक्नेछ ।

१०. **उपसमिति वा कार्यटोली:** (१) समितिले यो आदेश बमोजिम आफूले गर्नु पर्ने काम सूचारु रूपले गर्न गराउनको लागि आवश्यकतानुसार उपसमिति वा कार्यटोली गठन गर्न सक्नेछ ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिम गठन हुने उपसमिति वा कार्यटोलीहरूको काम, कर्तव्य र अधिकार तथा कार्यविधि समितिले तोके बमोजिम हुनेछ ।
११. **बैठक भत्ता:** सदस्यहरूले समितिको बैठकमा भाग लिए वापत प्रति बैठक पाँच सय रुपैया भत्ता पाउनेछन् ।
१२. **प्रतिवेदन पेश गर्नु पर्ने:** समितिले प्रत्येक वर्ष आफूले सम्पादन गरेको कामको प्रतिवेदन नेपाल सरकार समक्ष पेश गर्नु पर्नेछ ।
१३. **निर्देशन दिन सक्ने:** (१) नेपाल सरकारले समितिद्वारा गरिने काम कारवाहीको सम्बन्धमा समितिलाई आवश्यक निर्देशन दिन सक्नेछ ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिम दिएको निर्देशनको पालना गर्नु समितिको कर्तव्य हुनेछ ।
१४. **अधिकार प्रत्यायोजन:** समितिले यस आदेश बमोजिम आफूलाई प्राप्त अधिकार मध्ये आवश्यकतानुसार केही अधिकार अध्यक्ष, सदस्य वा कार्यकारी निर्देशकलाई प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ ।
१५. **नेपाल सरकारसंग सम्पर्क:** समितिले आफ्नो काम कारवाहीको सिलसिलामा नेपाल सरकारसंग सम्पर्क राख्नु पर्दा मन्त्रालय मार्फत राख्नु पर्नेछ ।
१६. **समितिको कार्यालय:** समितिको कार्यालय मन्त्रालयले तोकेको चिसापानी क्षेत्र पर्यटन कार्यालय रहेको क्षेत्र र सो नभएमा त्यस्तो क्षेत्रको नजिकमा रहेको पर्यटन कार्यालयमा रहनेछ ।
१७. **नियम बनाउने अधिकार:** समितिले यस आदेशको उद्देश्य पूर्तिको लागि आवश्यक नियम बनाउन सक्नेछ र त्यस्तो नियम मन्त्रालयबाट स्वीकृत भएपछि लागू हुनेछ ।